



## Креирање исламске државе на територији земаља централне Азије

УДК: 28 :: 343.341(5-191.2)

Мр Дарко Трифуновић\*

*Већ испробани сценарио стварања територија под доминацијом исламских фундаменталиста и реализација плана исламског калифата, који би обухватио првенствено државе и регије у којима је преобладајуће муслиманско становништво, с претензијама да се касније прошири и на читав свет, почео је да се остварује у земљама централне Азије. То је разлог креирања нове терористичке организације, под називом LIVO, чија су „ударна песница“ и окосница Исламски покрет Узбекистана, Ал Каида и друге организације које делују са истим циљевима не само на регионалном већ и на глобалном плану.*

*Кључне речи: Централна Азија, тероризам, ислам, фундаментализам.*

### Увод

Након распада Совјетског Савеза, његове централноазијске републике добиле су независност. У новонасталој ситуацији почеле су самостално да наступају и воде своју унутрашњу и спољну политику. Међутим, због неуспелих социјално-економских реформи, као и спорог процеса демократизације и приватизације, екстремизам исламских фундаменталиста наметнуо им се као једна од могућих варијаната. Такав развој догађаја подстакао је неке исламистичке амбиције, пре свега оне које су потицале из центара исламског екстремизма у Турској, Ирану, Пакистану, Авганистану и Саудијској Арабији. Наиме, годинама су читаве генерације младих људи школоване по различитим верским универзитетима у тим земљама да би се по повратку у средину из које су отишли супротстављали тада највећем непријатељу Запада – комунизму. Због таквих и сличних тенденција, након добијања самосталности,

\* Аутор је научни сарадник у Институту за политичке студије у Београду.

подгрејавали су грађански рат у Таџикистану, као и експлозију терористичких активности у читавој Централној Азији. У вези с тим, у једној од својих порука Осам бин Ладен је рекао: „Могу ићи од Индонезије до Алжира, од Кабула до Чеченије, од Босне до Судана и од Бурме до Кашмира ...“, и даље: „Ово није питање мог опстанка. Ово је питање опстанка цихада. Где год ме траже бићу тамо“. Тако је идеологију комунизма заменила друга, веома опасна идеологија исламских екстремиста. Тај процес је дуго планиран, па се чак и пре распада Совјетског Савеза, током постепеног губљења совјетске контроле над централноазијским републикама у време Михаила Горбачова, број цамија у области Наманган, у Узбекистану, повећао са два на 26 таквих верских објеката. То је праћено оснивањем бројних исламистичких организација под покровитељством Вехабија.<sup>1</sup>

---

### *Стварање LIVO*

---

Недавно су откривене неке чињенице које показују степен повезаности између исламских терориста<sup>2</sup> присталица цихада. То се, пре свега, односи на принцип према којем је креирана терористичка мрежа исламских фундаменталиста на Балкану чији су припадници недавно успоставили блиске контакте са мрежом терориста у Централној Азији. Службе безбедности балканских земаља у последњих неколико месеци пратиле су интензивне контакте између тих група у Централној Азији и њихових истомишљеника на Балкану. Тема њихове комуникације била је олимпијада у Грчкој 2004. године, као и ситуација у Ираку. Модел према којем се креира чиста „исламска држава“ на територији Централне Азије сличан је моделу који је послужио када се стварала тзв. „зелена трансверзала“ на подручју Балкана.

Широј јавности је већ познато да су исламски ратници цихада учествовали у стварању терористичке мреже на Балкану, и да су њихове праве намере креирање „зелене трансверзале“ на релацији Албанија, Косово и Метохија, Рашка и Босна и Херцеговина ради стварања „златних врата“ за продор екстремне форме ислама у срце Европе, и даље ка Сједињеним Државама. Сличну намеру имају и њихови истомишљеници који покушавају да у Централној Азији креирају исламску државу. Центри исламског тероризма који су учествовали у стварању „зелене трансверзале“ на Балкану поново су активни, али им је деловање усмерено ка рејону Централне Азије. Иако су најактивнији центри у Турској, Ирану, Пакистану и Саудијској Арабији, значајно је да у тим процесима не учествују само припадници ек-

<sup>1</sup> Gregory R. Sarfian, „Islamic Extremism in Former Soviet Republics“, „Military Review“, May-June 2001, p. 64.

<sup>2</sup> Подаци Секретаријата Владе Републике Српске за односе са Међународним кривичним судом и истраживање ратних злочина.



тремних исламистичких организација већ и неке исламске државе. Тако је у оквиру муџахединских јединица које су се бориле на подручју Босне и Херцеговине учествовала 7. револуционарна гардијска бригада, као и део специјалних јединица тајне иранске службе *VEVAK*. Наиме, иранска обавештајна служба *VEVAK* развила је по босанским селима почетком деведесетих година читаву агентурну мрежу<sup>1</sup> ради подршке терористичке активности исламских фундаменталиста током грађанског рата. Сличних активности било је и на подручју Централне Азије, где значајну активност, поред других тајних служби, има тајна служба Пакистана.

Недавно је обавештајна служба Киргистана<sup>4</sup> (у фебруару 2003) утврдила постојање транснационалне централноазијске исламистичке екстремне групе под називом *LIVO*, која је основана у мају 2001. углавном под покровитељством Осаме бин Ладена и Ал Каиде. Основни извор био је Шерали Акботојев Киргиз, један од руководећих људи у Исламском покрету Узбекистана (*IMU*).<sup>5</sup> Он је био ухапшен у Авганистану средином 2002. године и екстрадиран у главни град Бишкек, где је и осуђен на 25 година робије. Акботојев је на саслушању признао да су у мају 2001. талибански лидер Мула Мухамед Омар и Осама бин Ладен основали нову међународну исламистичку организацију *LIVO* ради „ослобађања“ Централне Азије од „неверника“. Значење појма *LIVO* још није познато.

Акботојев је дефинисао декларисани циљ *LIVO* као „стварање јединствене исламске државе која ће у својим границама обухватати Казахстан, Киргистан, Таџикистан, Туркменистан, Узбекистан и кинеску провинцију Ксинџанг“. Јума Намангани<sup>6</sup>, оснивач *IMU* и близак сарадник Осаме бин Ладена, именован је за шефа *LIVO*, у чијој структури постоји и Врховни савет, чији су чланови: Мула Мухамед Омар (талибани – Авганистан), Осама бин Ладен, Тахир Јулдешев (још један *IMU* лидер), Хасан-Уигур (један од водећих лидера сепаратиста Ксинџанга) и два талибанска команданта знана само по именима Убаидуло и Аимани.<sup>7</sup>

Суштина рада *LIVO* јесте убрзање и организовање обуке за терористе и њихово распоређивање у Централној Азији. Углавном се

<sup>1</sup> Дарко Трифуновић, Исламска фундаменталистичка глобална мрежа – *Modus operandi* – Модел Босна, Бања Лука, 2002, стр. 60–61.

<sup>4</sup> Комитет за националну безбедност (КНБ). Национална безбедност и обавештајна служба одговорна председнику државе са представљањем на нивоу Кабинета преко начелника КНБ-а. Начелник КНБ-а зове се Калук Иманкулов (постављен је на дужност 18. јануара 2002).

<sup>5</sup> Као близак савезник организације Ал Каида, током деведесетих година ИМУ организовало је неколико терористичких напада унутар Узбекистана и Киргистана у покушају да се оснује екстремистички муслимански режим по моделу талибана.

<sup>6</sup> Јума Намангани, према неким изворима, убијен је у Авганистану крајем 2001, где се борио на страни талибана.

<sup>7</sup> ISSA – Special GIS Report.

регрутује локално становништво, које се у почетку стимулише извесном новчаном надокнадом за приступање организацији. Након регрутовања и обуке, свакој јединици се одређује командни кадар. Јединице се распоређују зависно од тога из које су средине регрути. Они се након обуке враћају у своја села и градове, где се тајно дели оружје, ако је то потребно, јер је поседовање оружја на простору Централне Азије традиција (углавном се купује на базарима, као и сва друга роба). Зависно од ситуације, одређене јединице се шаљу да изводе борбена дејства тамо где је потребно, а најчешће у Авганистан. Међутим, у последње време, све чешће се мали одреди шаљу и у Ирак.

Акботојев је током истраге више пута потврдио да су најбројнији чланови *LIVO* муџахедини из Узбекистана, али да организацији убрзано пристижу чланови из целе Централне Азије, укључујући и Арапе познате под називом „Авганистанци“. У време хапшења Акботојева већ је *LIVO* имао широко разгранату мрежу широм Централне Азије. Његови чланови су преживели напад на Авганистан и постоје наговештаји да ће ускоро та терористичка организација прерасти у озбиљну претњу миру и стабилности у Централној Азији као активна оружана формација. Слична је ситуација била и на просторима Балкана, када су Албанци са Косова и Метохије и муслимани из Рашке области узимали учешћа у ратним сукобима на територији Босне и Херцеговине и Хрватске да би стекли одређена борбена искуства, која су касније користили у другим приликама, нарочито приликом извођења терористичких акција на Косову и Метохији.

Шерали Акботојев се придружио *IMU* августа 1999, када је део јединица *IMU* окупирао регион Баткена, у Киргистану, и прикупљао локалне младиће да се прикључе исламској револуцији. На северу Авганистана, Акботојев и неколико његових истомишљеника, који су врбовани истовремено, имали су организовану терористичку обуку у неколико кампова. Током лета 2000. тај новоформиран ескадрон смрти напао је циљеве у Узбекистану и Киргистану. У јесен 1999. у новој реорганизацији снага централноазијски муџахедини стављени су под команду авганистанских талибана, као и трупе из Пакистана из регије Гилгит. Исто се десило и са снагама арапских „Авганистанаца“, који су се борили под командом Ахмад Шах Масуда.

---

### ***LIVO* и Исламски покрет Узбекистана**

---

Ударну песницу *LIVO* чини Исламски покрет Узбекистана (*IMU*), чији су чланови извели прву терористичку акцију у децембру 1991. године. Том приликом је нападнута зграда која је припадала Комунистичкој партији у граду Наманган у Источном Узбекистану. Акцију су извели Тахир Абдолхалиловић Јулдашев<sup>8</sup>, Јумабои Ахмацха-

<sup>8</sup> Јулдашев је добро познати мула у тајном исламском покрету.



новић Хојаев<sup>9</sup> и Абдул Ахад.<sup>10</sup> Такође, важан члан те групе је и Мухамед Солих<sup>11</sup>, бивши председнички кандидат на изборима 1991. године и лидер забрањене Ерк партије. Касније, групи се прикључио и Јума Намангани. За лидера групе изабран је Тахир Абдолхалиловић Јулдашев. Сматра се да група има између 3.000 и 4.000 герилаца, са могућности да сваке године регрутује и обучи око 5.000 присталица и истомишљеника из разних земаља. Припадници *IMU*-а наоружани су лаким наоружањем, већином совјетске производње. Операције углавном изводе у рејону долине Фергана, где се додирују границе Узбекистана, Киргистана и Таџикистана. Нарочито тежак инцидент у долини Фаргана догодио се 1998. године, када су четири узбекистанска полицајца настрадала у заседи коју су организовали исламски терористи<sup>12</sup>. Такође, примећено је њихово присуство у долинама Каратефина и Тавилдера, дубоко у средишту планине Памир, североисточно од Душанбе, главног града Таџикистана. У селу Сангор, на пола пута ка долини Тавилдера, постоје сталне базе из којих се изводе свакодневне операције. Чланови *IMU*-а су организовали 1998. године два бомбашка напада у другом по величини киргистанском граду Ошу. Неколико лица је изгубило живот и још толико је повређено. У фебруару 1999. екстремисти *IMU*-а организовали су серију терористичких напада у главном граду Узбекистана – Ташкенту. Реч је о пет координираних експлозија аутомобила бомби. Том приликом је погинуло 16 лица, а више од 100 је повређено<sup>13</sup>. У новембру 1999. године екстремисти *IMU*-а убили су 10 званичника Владе Узбекистана. Сумња се да је та акција изведена у сарадњи с другом опасном групом екстремиста под називом „Хисб е-Тахир“<sup>14</sup>, организацијом чији је циљ, као и другим екстремним исламским организацијама, да Узбекистан и земље у окружењу постану исламске државе по узору на исламски калифат. Екстремисти *IMU*-а одговорни су за серије отмица, укључујући и отмицу четворице америчких планинара<sup>15</sup> у августу 2000. који су, после шест дана успели да побегну. Стратешки циљ *IMU*-а јесте мобилизација централнокавказких снага побуњеника, посебно дуж долине Фаргхана, да би се што више продужио герилски рат против Владиних снага у Узбекистану. Својим акцијама *IMU*-а давало је подршку

<sup>9</sup> Хојаев је познат као совјетски падобранац из Авганистанског рата.

<sup>10</sup> Абдул Ахад је Саудијац, тренирани припадник Вехабија.

<sup>11</sup> По неким извештајима, током октобра 1998. на једном састанку у Турској Јулдашев је понудио Соликину позицију председника тзв. Исламске демократске државе Узбекистан, а за узврат је тражио финансијску помоћ за куповину оружја и друге опреме од „Muslim Mukhadjir Assistance Fund“, фондације лоциране у Турској.

<sup>12</sup> „Asia Times“, February 22, 1999.

<sup>13</sup> „Washington Post“, February 17, 1999.

<sup>14</sup> Исламска ослободилачка партија, активна је у суседним земљама, посебно у Киргистану. Лидера те групе Хафизулох Насироф ухапсиле су узбекистанске власти у децембру 1999. године.

<sup>15</sup> *Over the Edge: The True Story of Four American Climbers' Kidnap and Escape in the Mountains of Central Asia* by Greg Child, Hardcover – April 2002.

талибанима<sup>16</sup>, што још увек чине. За све активности добијају финансијску подршку Осаме бин Ладена, као и од исламских партија Пакистана, као што су Сипха-е-Сахаба и Харкат ул Муџахедин.

Исламски екстремисти *IMU* добили су од Талибана на северу Авганистана неколико својих база, одакле су у августу 1999. изводили терористичке акције преко реке Аму Дарје у Таџикистану, као и у јужном Киргистану. Русија и Узбекистан су више пута упозоравале да припадници *IMU*-а покушавају да организују, преко тзв. курирског система у региону, транспорт опијума у Русију и земље западне Европе. Веза између локалних вођа и хероинске мафије одавно је позната, јер је опијум главни извор финансија талибана и мреже коју је основао најпознатији терориста данашњице Осам бин Ладен. Такође, финансије се обезбеђују од исламистичких група из Турске, Саудијске Арабије и других исламских земаља. Постоје подаци да је 1999. године *IMU* добио донације у вредности од 25 милиона долара од страних спонзора. Један од извора прихода су и отмице држављана неисламских земаља. У октобру 1999. за пуштање на слободу четири отета јапанска геолога и осам талаца из Киргистана добијено је око пет милиона долара<sup>17</sup>.

### ***Репресивне мере које је спроводила Влада Узбекистана***

Увидевши сву опасност од екстремних исламистичких организација, првенствено од *IMU* и *LIVO*, узбекистанска влада је спровела неколико веома репресивних акција у долини Фергхана. Више од 900 џамија је затворено, јер је утврђено да се у њима спроводила не само верска већ и војна обука исламских терориста. Велики део мушке популације у том региону морао је да обрије браде да не би личили на верске фанатике. Током празника Рамадана било је забрањено позивање преко медија верника у џамије. Међутим, тим мерама су, нужно, угрожени и нека права и слободе невиних људи<sup>18</sup>.

Ако се узме у обзир чињеница да је *IMU* одавно прерастао оквира због којих је основан и, посебно, околности под којима су извођена борбена дејства у читавом региону, као и могућност регрутовања нових екстремиста изван граница Узбекистана, указала се велика потреба, са позиција екстремних исламиста, да се формира организација *LIVO*. Будући да су већ постојали екстремни исламски покрети и организације на територији Централне Азије, организација *LIVO*

<sup>16</sup> Талибани су настали од радикалних припадника племена Паштуна који су, уз подршку Техерана и Исламабада, постали највећа претња миру у региону Централне Азије. У почетку су то били студенти исламски екстремисти и младо исламско свештенство.

<sup>17</sup> ISSA – Special Report – *Islamist Terrorism and Narcotrafficking in Uzbekistan*.

<sup>18</sup> David Filipov, „Islamic Rebels Thrive in Central Asia“, „The Boston Globe“, 21 December; „Global News Bank“, 2 February 2001.



основана је да би их објединила и да би се, индиректно, ставили под контролу талибана и Осаме бин Ладена, уз потпуно уважавање ситуације на терену коју су контролисали локални господари рата и мира.

Талибани су, будући да нису имали војних могућности да, на пример, заузму Узбекистан, финансијски помагали групе као што су *IMU* и сада *LIVO*, и на тај начин су успели да рашире свој утицај и у другим земљама. Претња исламских екстремиста земљама региона је толика да је узбекистански председник Ислам Каримов, у јануару 2000, позвао лидере суседних земаља да појачају сарадњу у борби против религијских екстремиста. Тај позив председника Каримова, међутим, није имао резултата до терористичког напада на САД, 11. септембра 2001, када је, коначно, озбиљно схваћен. Посебно је несхватљив и поражавајући извештај организације *Human Right Watch*<sup>19</sup> која није увидела озбиљност ситуације у Централној Азији, пре свега намере и тежње исламских екстремиста да недемократским средствима, укључујући и тероризам, скину са власти демократски изабраног председника Узбекистана Каримова. Тако се у делу извештаја који се односи на препоруке Влади Узбекистана захтева да се ослободе из затвора исламски екстремисти: Неџамат Ахмедов, Еркин Ашуров, Абдураф Гхофуров, Ахмаџон Игиталиев, Окилбек Исханбаев, Мурад Јураев, Мушамадхон Мамадалиев и Содик Отајанов, као и група младих активиста организације *IMU* која је откривена на Универзитету у Ташкенту. Наиме, исламски екстремисти посебну пажњу обрађају на студентску популацију и у њој имају мало али јако упориште.

---

### ***Талибани и шверц наркотика***

---

Узбекистанске власти су више пута оптуживале талибане за шверц и производњу дроге широм Централне Азије. Производња дроге под контролом „светих ратника“ талибана била је на врхунцу 1999. године, када су узбекистанске снаге безбедности заплениле више од две тоне хероина. На пример, 1994. године заплењено је само 11 кг хероина јер су узбекистанске власти напоменуле да се заплени само 10–15 одсто промета наркотика. Тако је Узбекистан сада суочен са великом кризом промета наркотика јер је постао највећа транзитна станица за шверц наркотицима од Авганистана и Таџикистана до Европе. У том ланцу шверца наркотика, посебно опијума и хероина, значајне су центре исламских екстремиста на Балкану чија се седишта налазе на „зеленој трансверзали“.

Након трагедије 11. септембра 2001. прва војна акција коју су САД извеле била је усмерена против талибанског режима у Авганистану, а главне мете америчких ваздушних напада била су поља опи-

<sup>19</sup> May 1998, Vol. 10, No. 4 (D) Republic Of Uzbekistan Crackdown in the Farghona Valley: Arbitrary Arrests and Religious Discrimination.

јума. У ланцу финансирања мреже исламских екстремиста, или мреже Ал Каиде, јер се под њом подразумевају све организације чији је циљ стварање *Утте* или глобалног исламског калифата, најзначајнија је производња опијума, тј. хероина. Од добијених средстава финансира се мрежа Ал Каиде. Ланац којим се преноси и растура дрога почиње у Авганистану и земљама Централне Азије, и затим, преко Ирана, Турске, Бугарске, Албаније, Косова и Метохије, Рашке и Босне и Херцеговине, преноси се и продаје на тржиштима Запада. Разгранатост и функционисање исламских екстремиста најбоље су потврђени у Извештају америчког конгреса од 20. децембра 2002, чији су аутори експерти Обавештајног комитета. У Извештају се наводи следеће: „Ал Каида је укључена широм света у борби против САД и савезника. Лица која су одговорна за терористички напад 11. 09. 2001. године, радикализована су у погледу исламске идеологије у Немачкој, имала су састанке у Малезији и примила новац за своје активности у Уједињеним Арапским Емиратима. Напад 11. 09. 2001. године је само један пример глобалног деловања Ал Каидиних активности. Групе исламских екстремиста су чиниле или подржавале нападе не само у Америци већ и на Балкану, Кавказу, Француској, Етиопији, Индонезији, Кенији, Саудијској Арабији, Сомалији, Шпанији, Танзанији, Тунису, Узбекистану, Јемени и великом броју других земаља ...”<sup>20</sup>. Производња опијума, хероина и других наркотика, као и очигледна глобална сарадња исламских екстремиста и терориста не само ради стварања глобалне исламске државе, угрожавају подједнако интересе Русије, Кине и Сједињених Држава. У долини Фергана је најзначајнија производња и трговина дрогом. У делу долине који пролази кроз Киргистан, град Ош је означен као главна раскрсница за продају дрога и оружја. Према киргистанским изворима, више од 70 одсто трговине дроге и оружја контролише исламски терориста Јума Намангани. Пут производње и продаје дроге великим делом почиње у Авганистану, посебно из делова који су и даље под контролом талибана, а затим се наставља забрањеним пролазима које контролишу разне фракције око планине Памир.

---

## *LIVO* и Уједињена опозиција Таџикистана

---

Окосницу организације *LIVO* у Таџикистану чине чланови организације Уједињене опозиције Таџикистана (*UTO*). То је екстремна терористичка исламска организација која је својим деловањем изазвала дугогодишњи грађански рат у тој земљи. Лидер *UTO*

<sup>20</sup> *Report of the U. S. Senate Select Committee on Intelligence and U. S. House Permanent Select Committee on Intelligence Joint Inquiry into Intelligence Community Activities before and after the Terrorist Attacks of September 11, 2001*, 107<sup>th</sup> Congress 2<sup>nd</sup> Session, December 2002.



јесте Саид Абдул Нури, који је у више наврата организовао терористичке кампове на граници са Узбекистаном. Из тих кампова нападане су владине снаге Узбекистана, тако да је једном приликом авијација Узбекистана уништила село које је било упориште екстремних исламиста. Главна упоришта *УТО* налазе се у долини Картегин, која се протеже средином Таџикистана, од севера до југа, и повезује северни Авганистан са долином Фергана. Долина Картегин била је ван контроле таџикистанске владе од 1992. године. Током грађанског рата контролисала је опозиција, коју су углавном чинили исламисти, тако да је и због географског положаја постала уточиште разним покретима и организацијама. После завршетка грађанског рата та долина није остала безбедна, већ је остала поприште сукоба локалних снага које се боре за контролу над тим простором. У основи је реч о контроли пролаза наркотика и повезивању с другим екстремним исламским организацијама везаним за *LIVO* и *IMU*. Током августа 2000. изведено је више одвојених напада на владине трупе у Киргистану и Узбекистану. Одговорност за те нападе приписана је екстремним исламистичким покретима чији је циљ било рушење влада у тим земљама и, према општим намерама екстремиста, завођење мрачних верских режима попут режима који су талибани увели у Авганистану пре војне интервенције Сједињених Држава. Исламски терористи су већином припадали организацијама *LIVO* и *УТО*, чији је циљ, такође, оснивање „исламске државе долине Фергана“. Ти борци су имали кампове за обуку на северу Авганистана и базе у Таџикистану, али су таџикистанске власти одбациле оптужбе влада Киргистана и Узбекистана. Таџикистански министар за ванредна стања Мирзо Зијојев одбацио је те оптужбе, наводећи да је у последњих неколико месеци обављена потпуна инспекција свих пограничних села, али то је разумљиво јер је био не само члан *УТО*-а већ и један од команданата те организације током грађанског рата у Таџикистану.

---

### ***Кина и исламски екстремисти***

---

Талас екстремизма, као и догађаји у суседним бившим републикама Совјетског Савеза није заобишао ни северозападне делове Кине. У Ксинјангу, највећем аутономном региону Кине, живи више од 47 различитих етничких група. Већину становништва чине Ујгури, муслимани, који говоре језиком сличним турском језику. У последњих неколико деценија међу Ујгурима јача екстремни исламски покрет који жели да одвоји ту провинцију од матице Кине и својој замишљеној будућој држави припоји и следеће територије: регион Ксуара, област у Казахстану познат као „Седам река“, Осх – регион

Киргистана, и делове удолине Фергана у Узбекистану, ради стварања државе под називом Ујгуристан.<sup>21</sup> Базе исламских екстремиста налазе се у планинама суседног Казахстана. Лидер организације означене као Ослободилачки фронт Источног Туркестана (*OFIT*) јесте Јусуфбег Мухлиси, познатији као Ага<sup>22</sup>. Члан *OFIT*-а је и Абдурезак Имам, који већ дуже време припрема екстремне Ујгуре за извођење ширих војних акција. Уз помоћ Абдурезака Имама, терористичке акције изводи терориста који је кинеским снагама безбедности познат као Сахнијаз. Тај четрдесетогодишњак минер, у серији бомбашких напада, које изводи искључиво петком, оставио је јасне поруке о намерама исламских терориста. Иначе, обичај да се терористички напади изводе петком акт је расизма: на тај начин се штите грађани муслиманске националности јер се претпоставља да се прави верници у то време налазе у џамији, будући да је петак посебно важан дан за муслимане (џума). Организујући кампове за тренинг и регрутујући младе припаднике народа Ујгура организација *OFIT* покушава да спроведе своје терористичке циљеве. Сматра се да постоји више од 90 база у којима се обучавају терористи. Њихове методе борбе су експлозије, убијање војника и пљачке банака. До 1990. године *OFIT* био је махом пасивна организација. Међутим, од тада раде у координацији с другим исламским екстремистичким организацијама не само у региону већ и на глобалном нивоу. У акцијама скупљања новца за своје активности посебно је значајна дијаспора Ујгура која активно учествује не само у акцијама скупљања помоћи већ и у лобирању. Познати су центри за те операције у САД и другим западним земљама. У децембру 1977. саудијски грађанин, пореклом Ујгур, дао је огромну донацију Тахиру Јулдошу, од које је половина била намењена за извођење терористичких акција *OFIT*-а у Кини<sup>23</sup>. Посебно је значајна чињеница да се из наведених кампова за обуку исламских екстремиста и терориста Ујгура терористи шаљу да изводе борбене акције широм Централне Азије да би стекли потребно борбено искуство<sup>24</sup>. У сарадњи с другим терористичким организацијама, пре свега с онима које су лоциране у Централној Азији, *OFIT* пружа потпуну подршку оснивања *LIVO* као организације која ће објединити напоре исламских екстремиста. Сједињене Државе су покрете ујгурских сепаратиста ставиле на листу терористичких организација одмах након догађаја 11. септембра 2001. године.

<sup>21</sup> Xu Tao, „Extremist Threat in Northwest China“, „Central Asia and the Caucasus“, No. 5, 2000, p. 85.

<sup>22</sup> Јусуфбег Мухлиси, сада је осамдесетогодишњак који се борио у некадашњој војсци Источног Туркестана.

<sup>23</sup> Gregory R. Sarfian, *исто*, стр. 68.

<sup>24</sup> У марту 2000. године у борбеним дејствима у Чеченији руске трупе су заробиле неколико лица од којих су неки били грађани Кине – Ујгури.



## Пакистан – мрежа екстремних исламистичких организација

Већина пакистанских екстремних исламистичких група до 11. септембра 2001. била је оријентисана на вођење цихада у деловима Кашмира под индијском управом, или ка подршци режиму талибана у Авганистану. Међутим, како је власт у Исламабаду одлучила да подржи америчке војне ударе на талибанске положаје у Авганистану, што је касније резултирало свргавањем талибанског режима, могућа мета пакистанских екстремних исламских група постала је и Влада Пакистана.

Једно од највећих упоришта терористичких организација исламских екстремиста, посебно оних лоцираних у рејону Централне Азије, свакако, налази се у Пакистану. Кази Хасан Ахмед, један од лидера организације Оружани исламски покрет (*АИМ*), са седиштем у Картуму, један је од вођа исламског цихада у Пакистану. Он је руководио мрежом терористичких центара у граду Карачи и био је одговоран за активности везане за обуку, опрему итд. у сличним исламским центрима у Кашмиру, Авганистану и Албанији, укључујући и Косово и Метохију<sup>25</sup>.

Намере исламских екстремиста Пакистана нису само локалне природе. Пре свега, постоји велики интерес да се преко исламистичких канала контролише „Пут свиле“, као и читав регион Централне Азије. Проблем са Кашмиром само доказује да су те жеље мегаломанске, а то потврђује и изражено присуство пакистанских обавештајних служби и терористичких организација на Балкану. До сада је познато више од двадесет терористичких организација лоцираних на територији Пакистана чије су активности увелико повезане с организацијом *LIVO*, као и са глобалном мрежом Ал Каиде. Зато се Пакистан с разлогом сматра опасном земљом, чију будућност угрожавају исламски екстремисти. Према подацима Међународне асоцијације за стратешке студије (*ISSA*), следеће организације су повезане с терористичким активностима на територији Кашмира и Пакистана:

1. *Jammu and Kashmir Liberation Front (JKLF)*, организација која је формирана 1964. године, а њен оснивач је Хасим Куреши, који се тренутно налази у Норвешкој. У садашњој форми та организација је основана 29. маја 1997. у Бирмингему, и убрзо је организовала неколико експлозија аутомобила бомби у кашмирском градићу Сринигару. Садашњи лидер те организације зове је Јасин Малик, а организације делује на политичком, дипломатском и војном фронту. У оквиру војних акција организовано је неколико терористичких напада на циљеве у долини Кашмира ради отцепљења тог дела од Индије. Значајне снаге те организације чине бригаде жена терориста под називом *Khawateen Markaz*.

<sup>25</sup> Yossef Bodansky, *Islamabad's Road Warriors*, „Defense & Foreign Affairs“, ISSA.

2. *Dawat-wal-Irshad (DI, Sunni)*, као одвојени део оружаних формација терористичке организације *Jamiat Ahle Hadith* који је био укључен у обуку и опремање исламских екстремиста за терористичко деловање у Кашмиру, на Филипинима, у Босни и Херцеговини, Судану и Сомалији.

3. *Al-Omar Mujahedin*, чији је лидер Муштак Ахмед Заргар. Организација је активна, пре свега, у долини Кашмира.

4. *Hizb-ul-Mujahedin*, чији је врховни командант Суед Салахудиин, а генерални секретар је Муфикар Ахмед. Основни циљеви организације су припајање Кашмира и Џаме Пакистану, а организација делује у долини Кашмира. Организација *Ansar-ul Islam* ујединила се са организацијом *Hizb-ul Mujahedin* захваљујући Калиму Сидикију.

5. *Al-Badr' Mujahedin*, чији је врховни командант Емир Баш За-мин. Та организација наступа потпуно са истих становишта као и покрет Осаме бин Ладена. Укључена је у исламистичке активности у Алжиру, Египту, Чеченији, Босни и Херцеговини и Албанији, укључујући и Косово и Метохију, на Тајланду и Филипинима, и другим земљама. Терористички кампови за обуку исламских екстремиста налазе се у Авганистану, а организација учествује, уз бројне стране инструкторе, у обуци кашмирских побуњеника.

---

## Закључак

---

Главни циљеви *LIVO*, *IMU* и Ал Каиде јесу:

1) стварање исламских религиозно-фундаменталистичких држава широм света, или стварање калифата у облику *Umme*. То се пре свега односи на земље у којима живе муслимани. Експанзија Ал Каиде и отварање нових база може да доведе до лаког и брзог преузимања власти, што је већ виђено у Авганистану;

2) отворене базе Ал Каиде, посебно у земљама у развоју где су демократски процеси тек започети, као у Узбекистану, Казахстану и другим државама централне Азије, али као и у случају Албаније, Босне и других земаља на Балкану, омогућавају регрутовање бројних присталица и организовање обуке исламиста за будуће терористичке акције;

3) злоупотреба религије, односно тумачење и изопачење ислама, једне од највећих светских религија, с намером да се одвоји велики део верника муслимана од остатка света. Наиме, рушење будистичких споменика у Авганистану само је довело до тога да се на ислам гледа као на рушилачку религију која не поштује друге и шири верску и друге облике мржње и нетолеранције;

4) напад на тековине модерне цивилизације јер се у њима види основна препрека за екстремне исламистичке циљеве;

5) пружање подршке муслиманском фундаментализму на глобалном нивоу, како отворене, коју пружају неке исламске државе, тако и тајне подршке кроз разне тзв. хуманитарне организације.